

ЕҢБЕК ЖӘНЕ ӨНДІРІС
ФАКТОРЛАР
ӨНІМДІЛІГІ

Жоспар:

1

Еңбек өнімділігінің мәні және мазмұны

2

Еңбек өнімділігін өлшеу әдістері

3

Кәсіпорындағы еңбек өнімділігінің тиімділігінің көрсеткіштерін факторлық талдау

4

Еңбек өнімділігін арттыру жолдары

Еңбек өнімділігінің мәні және мазмұны

Еңбек Өнімділігі - алынған өнім көлемінің оны дайындауға жұмсалған еңбекке қатынасы (еңбектің өндіріс үдерісіндегі тиімділігі). Уақыт өлшемінде өндірілген өнімнің мөлшерімен (өндіріммен) немесе өнім өлшеміне жұмсалған уақыт шығынымен (еңбек сыйымдылығымен) тұлғаланады. Жеке және қоғамдық еңбек өнімділігі түрлеріне бөлінеді.

Біріншісі нақты еңбек шығынын, екіншісі нақты және өткендегі (затандырылған) еңбек шығынын көрсетеді.

Еңбек өнімділігінің жеке көрсеткішінің формуласы:

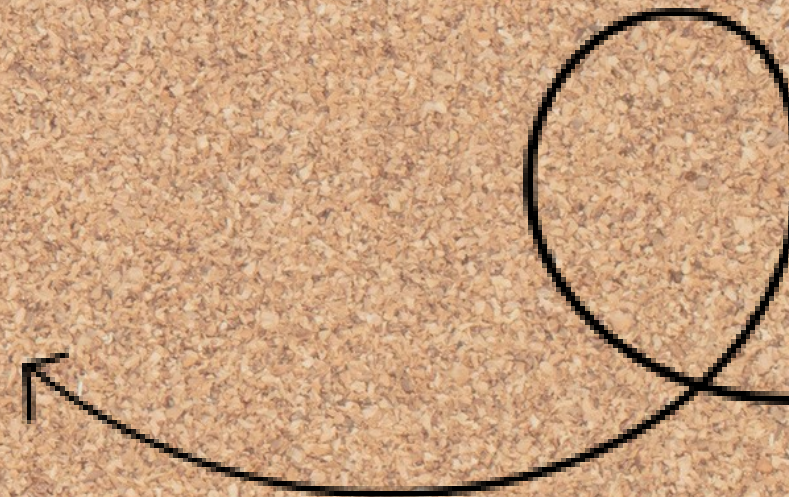
$$E\theta = \text{Өнім көлемі} / \text{Жанды еңбек шығындары}$$

Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі

16) еңбек дауы – Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасын қолдану, келісімдердің, еңбек және (немесе) ұжымдық шарттардың, жұмыс беруші актілерінің талаптарын орындау немесе өзгерту мәселелері бойынша жұмыскер (жұмыскерлер) мен жұмыс беруші (жұмыс берушілер), оның ішінде бұрын еңбек қатынастарында болғандар арасындағы келіспеушіліктер;

17) еңбек жағдайлары – еңбекке ақы төлеу, еңбекті нормалау, еңбек міндеттерін орындау, жұмыс уақыты мен тынығу уақытының режимі жағдайлары, кәсіптерді (лауазымдарды) қоса атқару, қызмет көрсету аймақтарын кеңейту, жұмыста уақытша болмаған жұмыскердің міндеттерін атқару, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі, техникалық, өндірістік-тұрмыстық жағдайлар, сондай-ақ тараптардың келісуі бойынша өзге де еңбек

Еңбек өнімділігін өлшеу әдістері

Өнімділік — осы жүйенің берілген уақыт мерзімінде өндірген өнімдерінің сол мерзімде жасалған, немесе еңдірілген өнімдер үшін тұтынылған ресурстардың санына арақатынасы. Егер ресурстардың аталған бір түрінің (еңбек, капитал, қуат, информация, материалдар) өнімділігін есептеу қажет болса, онда бұл есеп өнімділіктің жеке көрсеткіші болып табылады. Мысалы:

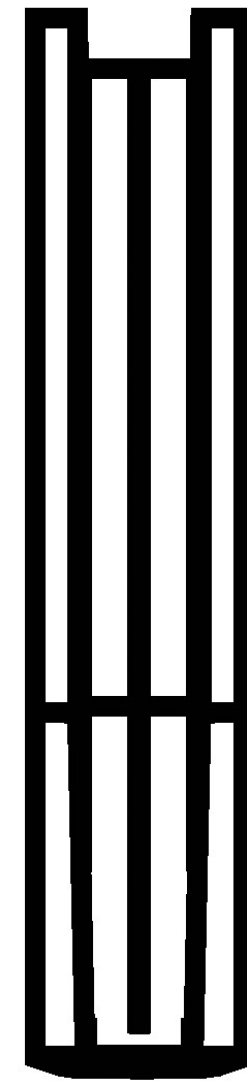
$E\theta = \text{Өнім көлемі} / \text{Тірі еңбек шығындары}$

Еңбек өнімділігінің жеке көрсеткішінің формуласы:

$E\theta = \text{Өнім көлемі} / \text{Жанды еңбек шығындары}$

Бұның көп тараған формалары:

- еңбектің бір сағатында немесе ақы төленген бір сағатта шығарылған өнім;
- еңбекеткен бір адамның шығарғаны.

Кәсіпорындағы еңбек өнімділігінің тиімділігінің көрсеткіштерін факторлық талдау

Кәсіпорындағы есурстарды қолданудың тиімділігін келесі көрсеткіштер сипаттайды:

-еңбек өнімділігінің жоғарылауы;

-еңбек өнімділігінің жоғарылауы есебінен өндірілген өнімнің жоғарылауы;

-базистік кезеңнің шарттарымен салыстырғанда есептік кезеңдегі жұмысшылар еңбегін салыс-тырмалы түрде үнемдеу;

— еңбекақы қорын салыстырмалы түрде үнемдеу;

:

еңбек өнімділігі мен орташа еңбек ақы қорының қатынасы

Еңбекақы қорының жұмысшылар саны мен орташа еңбекақы мөлшеріне тәуелділігін келесі түрде көрсетуге болады:

$$V = K * Y$$

мұндағы, Y -еңбекақы қоры;

K -жұмысшылар саны;

Y -бір жұмысшының орташа еңбекақысы.

Абсолюттік айырмашылықтар әдісі тәжірибеде басқару шешімдері мен қорытындылар жасау үшін қолданылады, бірақ оның нәтижелері әрқашанда нақты емес.

Еңбек процесінің тиімділігін жоғарылату еңбектің техникалық базасын жетілдіру және оны ұтымды ұйымдастыруды

«Weatherford Kazakhstan» ЖШС технико-экономикалық көрсеткіштері

№	Көрсеткіштер	Өлшем бірлігі	2015	2016	Ауытқу	
					+/-	%
1	Өнімді сатудан түскен табыс	мың теңге	3135764	3607318	471554	115
2	Өткізілген өнімнің өзіндік құны	мың теңге	2368060	2246550	-121510	95
3	Жалпы табыс	мың теңге	767704	1360768	593064	177
4	Қаржыландыру шығыстары	мың теңге	47204	39372	-7832	83
5	Таза пайда	мың теңге	285965	578960	292995	202,5
6	Өткізілген өнімнің 1 тг кеткен шығындар	теңге	0,81	0,76	-0,05	93,6
7	Өнім рентабельділігі	%	11,1	21,2	10,2	-
8	Сату рентабельділігі	%	9,1	16,0	6,9	-
9	1 жұмыскердің еңбек өнімділігі	мың теңге	10523	11636	1113	110
10	Жұмыскерлердің еңбекақы қоры	мың теңге	537358368	624643800	87285432	116,2

Еңбек өнімділігінің тікелей көрсеткіштері.

$$E\theta = \frac{Ж\theta}{E\psi}, Жс \quad (19)$$

Жθ – ауылшаруашылығының жалпы өнімі (натуралды немесе құнды көрсеткіш);

Eψ, Жс - өнім өндіруге жұмсалған еңбек шығыны адам/сағ., орташа жылдық жұмысшылар саны

Еңбек өнімділігінің кері көрсеткіші – еңбек сыйымдылығы.

$$Eс = \frac{E\psi}{Ж\theta} \quad (20)$$

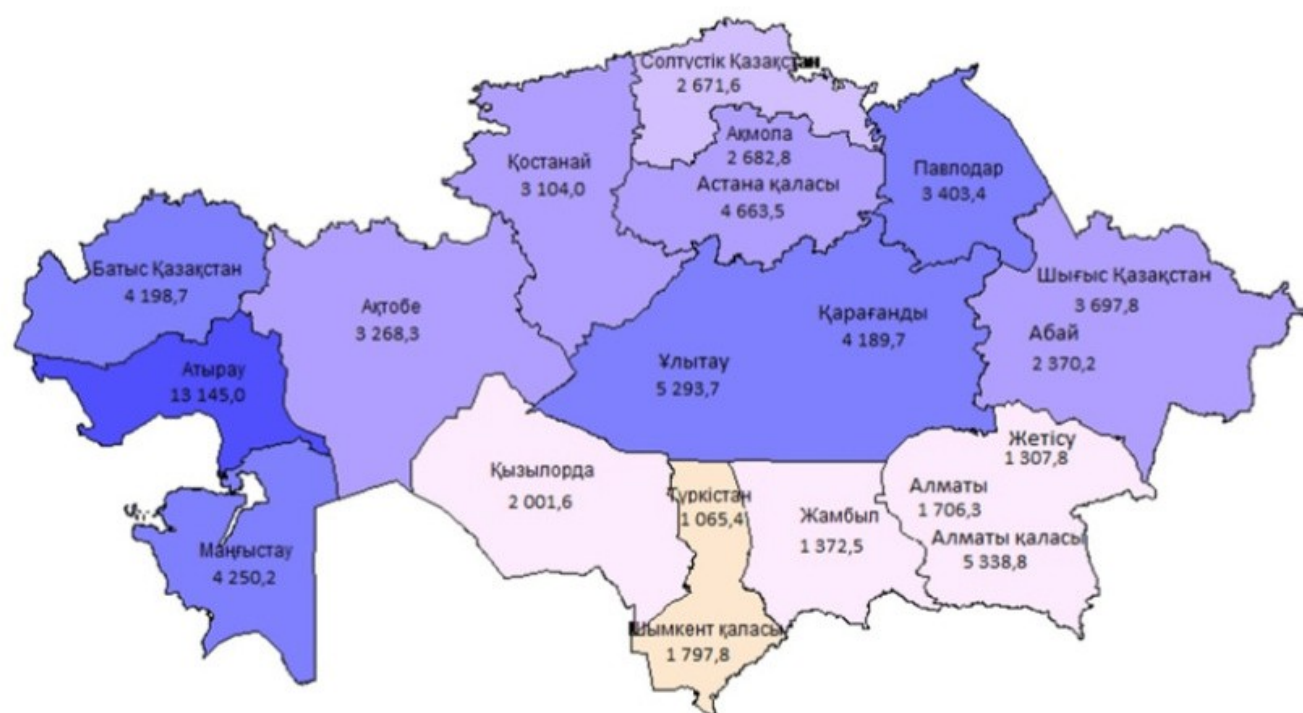
Eψ - өнім өндіруге кеткен шығын, адам/сағ.

Жθ - өндірілген өнімнің көлемі, натуралды, ц, т, дана.

2022 жылғы 9 айдағы жан басына шаққандағы жалпы өңірлік өнім

мың. теңге

ЖІӨ-ге ең үлкен үлес Алматы қаласында (0,90 п.т.), Астана қаласында (0,37 п.т.) және Ақмола облысында (0,26 п.т.) байқалады.

65 487 797,9 млн.

2022 жылғы қаңтар-қыркүйекте Қазақстанның өндірілген жалпы ішкі өнімнің көлемі 65487797,9 млн. теңгені құрады. ЖІӨ өткен жылғы тиісті кезеңмен салыстырғанда нақты көлемінің өзгеру қарқыны 3,0 % өсті

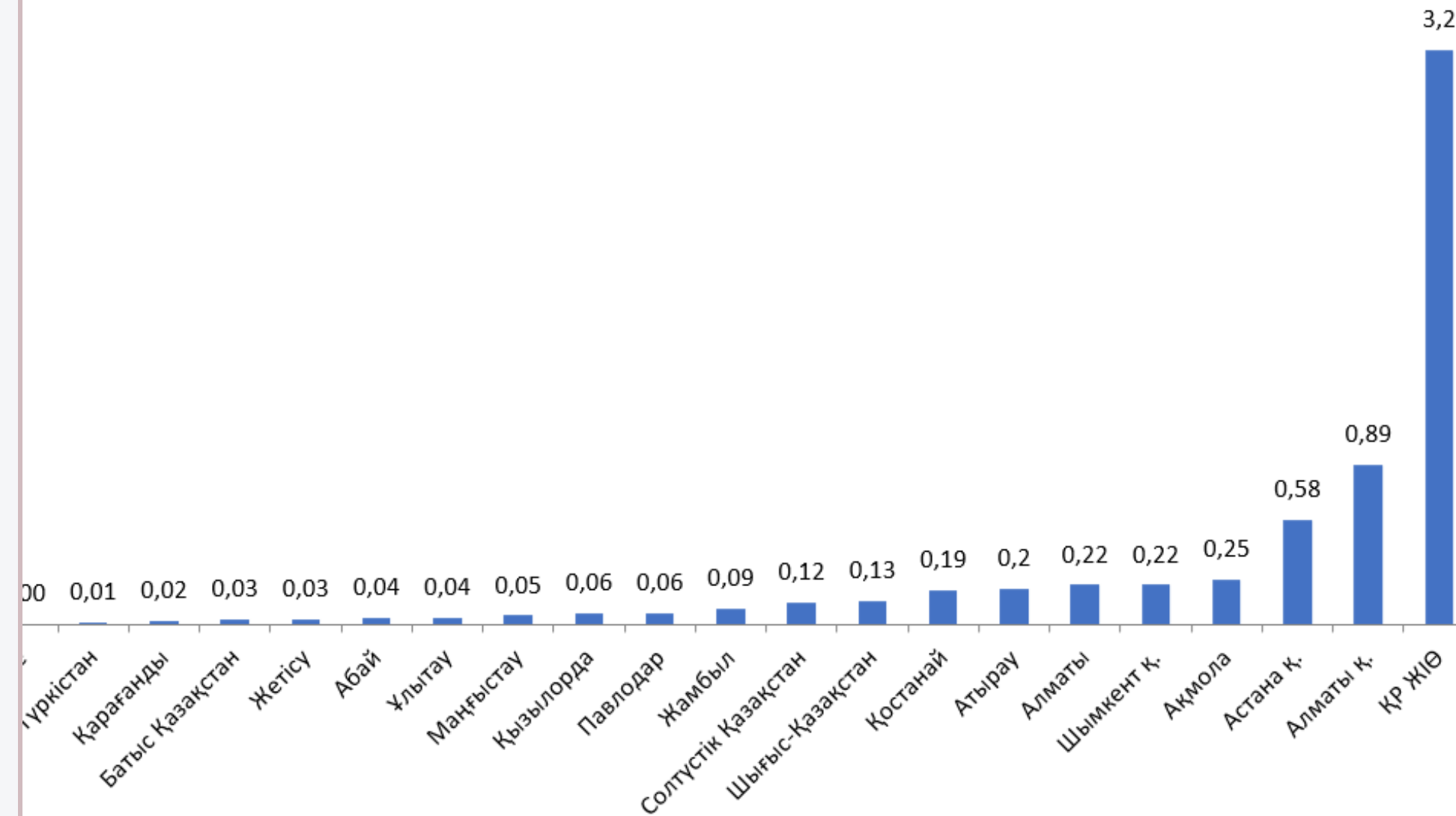
8,4%

ЖӨӨ жоғары өсу қарқыны Ақмола облысында (8,4%), Шымкент қаласы (6,7%) және Солтүстік Қазақстан облысында (5,6%) байқалады. Төмен өсу қарқынын Павлодар облысы (-0,1%) көрсетеді

еңбек өнімділігі

Еңбек өнімділігі

2022 жылғы 9 айда жалпы экономика бойынша еңбек өнімділігі бір жұмыспен қамтылғанға 6300,9 мың теңгені құрады және алдыңғы жылмен салыстырғанда нақты мәнде 1,8%-ға өскенін көрсетті.

ВИДЕО СІЛТЕМЕ

>Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur.

1 апта

5 жұмысшы

500 дана

1 апта бойынша еңбек өнімділігі әр жұмысшыға = 5 жұмысшы = 100 дана

1 күн бойынша Еңбек өнімділігі = 100 дана

Әр жұмысшыға

Мемлекеттік
бағдарлама

ИННОВАЦИЯ

техникалар
дамыту

құрал
жабдық
сапасы

Адам факторы

Еңбек өнімділігі-2020» бағдарламасында шетелдік тәжірибе ескерілді ме?

Қазақстандағы еңбек өнімділігі адам басына шаққанда орташа есеппен 30–40 мың долларды құрайды. Ал АҚШ-та бұл көрсеткіш 200 мың долларға тең келеді.

Машина жасау өнеркәсібінде еңбек өнімділігі адам басына шаққанда 10–17 мың долларды құрайды, АҚШ-та ол адам басына есептегенде 90 мың доллар болады. Қазақстанның өңдеуші өнеркәсібіндегі кәсіпорындардың көпшілігіне тиесілі негізгі қорлардың тозу дәрежесі – 60 пайыздан жоғары.

Металлургия саласындағы тозу деңгейі – 58,4 пайыз, машина жасауда – 56,7, химия және фармацевтикада – 45,3, құрылыста

БАҒДАРЛАМАНЫҢ ОСАЛ ТҰСЫ

Биыл шілде айында Қазақстандағы өнеркәсіп дамуы институтының президенті Мейрам Қажыкен Bnews.kz сайтында «Еңбек өнімділігі-2020» бағдарламасын қаржыландыруға қатысты түсінік берді. «Бұл -инвесторлардың ақшасы емес, бюджеттің ақшасы. Сонымен бірге 15 миллиард теңге – «ҚДБ-Лизингтің» ақшасы» дейді Мейрам Қажыкен.

«ҚДБ-Лизингтің» «Қазақстан Даму Банкі» компаниясының еншілес ұйымы ретінде «Самұрық-Қазына» қоры жүйесіне енетінін ескерсек, бұл да мемлекеттің қаражаты. Бірақ бұл қаражат та жеткіліксіз болып шықты.

-...Көбірек, анағұрлым көп ақша керек. Жеті-сегіз есе, тіпті он есе көп керек болар, – дейді Мейрам Қажыкен. - Ақша бар, бірақ бюджет оны бөліп бере алмайды, оның үстіне модернизацияны қолдау бюджеттің қызметтік міндеті емес. Бұл - нарық институттарының міндеті, нарықтық инфрақұрылым құру керек деген сөз.

Өкінішке қарай, ол «нарықтық инфрақұрылым» дегенді қалай түсінетінін анықтап жатпайды. Ол экономиканың әсерлесуін құрайтын жеке меншік құрылымдарды

Қытай басқа жолды таңдады. Қытай бизнесі билікпен бірігіп, қиын-қыстау кезеңді бастан кешіп жатқан Еуропада агрессиялық саясат жүргізіп отыр.

Соңғы үш жылдың ішінде Қытай Еуропа Одағының экономикасына 40 миллиард доллардан аса инвестиция салды. Қытай Еуропаның жүзден аса кәсіпорнын тікелей және жанама түрде бақылап отыр. Бейжің сатып алған мүліктердің ішіндегі мәлім болғандарының қатарына «Вольво»; «Медион» неміс компаниясының 37 пайыздық акциясы; Manassen фирмасындағы үлестің 75 пайызы; «Юнайтед Бисквитс» ағылшын компаниясы кіреді.

Қытай болашақта пайдаға жарайтынның бәрін сатып алды. Нәтижесінде не көріп отырмыз? Технологиялар мен жобалар шетелдік кәсіпорындардан біртіндеп Қытайға ағылып жатыр. Қытай олардан қазірдің өзінде тиісті пайда таба бастады.

Қытай билігі өз кәсіпкерлерін ынталандырып жатыр, ал олар шетел кәсіпорындарын иемденуге ынталы әрі олардың акцияларын сатып алады.

Әдебиетте

1) [https://kk.m.wikipedia.org/wiki/
%D0%95%D2%A3%D0%B1%D0%B5%D0%
BA_%D3%A9%D0%BD%D1%96%D0%BC
%D0%B4%D1%96%D0%BB
%D1%96%D0%B3%D1%96](https://kk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D2%A3%D0%B1%D0%B5%D0%BA_%D3%A9%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B4%D1%96%D0%BB%D1%96%D0%B3%D1%96)

2) [https://adilet.zan.kz/kaz/docs/
K1500000414](https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1500000414)

3) [https://malimeter.kz/kasiporyndagy-
enbek-onimdiliginin-tiimdiliginin-
korsetkishterin-faktorlyk-taldau/](https://malimeter.kz/kasiporyndagy-enbek-onimdiliginin-tiimdiliginin-korsetkishterin-faktorlyk-taldau/)

4) [https://egemen.kz/amp/article/148640-
enhbek-onimdiligini-arttyru-ushin-ne-
isteu-kerek](https://egemen.kz/amp/article/148640-enhbek-onimdiligini-arttyru-ushin-ne-isteu-kerek)

Thank

S!

